

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus címe: Szaktörténeti stúdiumok (bútortörténet, építésztörténet) 2. - Alapozó
Építésztörténet 2.

Kurzus oktató(k) neve és elérhetősége:

Hartmann Gergely

hartmann.gergely@g.mome.hu

Kód: B-EP-203-É	Kapcsolódó tanterv (szak/szint): BA	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): 2.	Kredit: 5	Tanóraszám:24 Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: (szeminárium/előadás/gyakorlat/konzultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e?	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	

A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): B-EP-203-B

A kurzus célja és alapelvei:

Kronologikus és/vagy tematikus szempontok mentén tekintjük át a nyugati világ építésztörténetét a reneszánsztól a 20. század végéig. A kulcsemlékek és kulcsalkotók tárgyalásával egyidejűleg kiemelt hangsúlyt fektetünk a társadalmi, gazdasági, (geo)politikai, kulturális és technológiai, vallástörténeti körülményekre az egyes korszakokban. A hazai alkotásokat a nemzetközi trendekkel párhuzamosan tárgyaljuk. Érdeklődésünk egyik fókuszja a történeti építészet hatása a mai építészetre és gyakorlati tervezői tevékenységünkre. A régi és kortárs építészet találkozása, valamint a műemlékvédelem szempontjai is hangsúlyosan szerepelnek a félévben. A tanórai előadásokat egy-két külső helyszíni óra, kirándulás teszi teljessé. A régi és kortárs építészet találkozása, valamint a műemlékvédelem szempontjai is hangsúlyosan szerepelnek a félévben.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

A kurzust elvégző hallgató ismeri az adott építésztörténeti korszakok hazai és nemzetközi kulcsemlékeit, alkotóit, építészeti folyamatait, amelyeket társadalmi, gazdasági, (geo)politikai, kulturális és technológiai, vallástörténeti kontextusban tud értelmezni. Ismeri az egyes korszakokra jellemző alapvető formai, szerkezeti és téri szerkesztéseket. Tisztában van a műemlékvédelem alapvető történetével, az idők során változó elveivel.

Képesség:

Képes az alapvető formai, szerkezeti és téri szerkesztés alapján önállóan felismerni és elemezni alkotásokat, azokat történeti kontextusba helyezni, jelenkori fontosságukat felmérni. További kutatói, elméleti munkája során képes a kurzuson tanultakra építeni, az itt tanult horizontális tudást vertikálisan egy-egy témában elmélyíteni. Ezek folyamányaként képes a gazdag történeti építészeti örökség legfőbb értékeinek felismerésére, megőrzésére gyakorlati/tervezői munkája során. Képes az épített örökség védelme érdekében adott esetben szakmailag kompetensen fellépni.

Attitűd:

Felismerte a történeti építészeti alkotások, az épített örökség alapvető fontosságát, amelyet tervezői munkájában is kamatoztat. Hozzáállása alaposan mérlegelő, döntései szakmailag releváns tudáson, konzekvens elemzésen és érvrendszeren alapulnak. Elkötelezett a hazai műemlékek és általában az épített örökség megóvásában is. Törekszik a jelen ökológiai szempontjainak érvényesítésére, amelyet képes összeegyeztetni az építészet értékvédelmével.

Autonómia és felelősségvállalás:

Elkötelezett a téma iránt, amely az órai aktív jelenlétben és munkában is megnyilvánul. Véleményét megalapozottan és az órán tanultak alapján önállóan alkotja meg, önálló szempontokkal járul hozzá a téma kortárs diskurzusához. Adott esetben az órán kérdez, véleményét kulturált és az óra keretei által lehetővé tett módon kifejezi, ha ennek szükségét látja.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

Gótikus építészet, a város és katedrális, a humanizmus ébredése, a reneszánsz kialakulása, az alkotó egyéniség megjelenése, reneszánsz Itáliában, kitekintés az iszlám építészetre, a barokk és a reprezentáció, „theatrum sacrum”, főúri kastély, új templomtípus, felvilágosodás, klasszicizmus és romantika, ipari forradalom, gépesítés, urbanizáció, a kézimunka alkonya?, eklektika és historizmus, a modern város kialakulása, szecesszió, „az új tavasz”, modernizmus, lakhatási válság, szociális elköteleződés, az építész mint próféta, kísérletek és új építészet, szocreál, újra-modern, a modern kritikája, posztmodern és annak irányzatai, államosított építés a keleti blokkban és annak rendszerváltáskori összeomlása, a sztárépítészet kezdetei.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A félévben hat előadásra kerül sor, amelyeket tematikus kirándulások egészítenek ki.

tervezett időpont:		
2023.02.23	Gótika és reneszánsz	A város és katedrális, a katedrális mint univerzum
2023.03.06	Reneszánsz és barokk	az ókor felfedezése, miszticizmus és humanizmus, az alkotó egyéniség megjelenése, az „ember” felemelkedése, a barokk templomépítészeti reform: theatrum sacrum, a főúri kastély és kertjei

2023.03.17	19. század	klasszicizmus és romantika, ipar, gépesítés és városiasodás – és akik ellene szóltak, kert és tájtervezés. Új építészeti feladatok és anyagok, de régi formák, a mérnöképítészet mint progresszió, az új európai város kiépülése és válsága
2023.03.28	20. sz. első harmada	A historizmus kritikái, szecesszió és a nemzeti építészet keresése, a megújulás kezdetei, lakhatási és urbanisztikai válság, új avantgárd építészeti mozgalmak megjelenése
2023.04.08	műemlékvédelem és reuse	Hatás-ellenhatás: a műemlékvédelem megjelenése és alakulása a 19. századtól kezdve. Mai szempontok és kérése: visszaépítése, adaptive reuse
2023.04.19	1945—1990	A háború pusztítása és a modern építészet térhódítása, kelet-nyugat kettéválása, államosított építés, szocreál, újramodern, a nyugati minták és hatai megjelenésük, iparosított építészet: „gúzsba kötve táncolni”, a posztmodern és áramlatai, a rendszerváltás korszaka, a sztárépítészet kezdetei.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

Aktív órai jelenlét, pontos érkezés.

Egy választott épület elemzése félévközi határidővel.

Részvétel a külső helyszínekre szervezett alkalmakon.

Felkészülés a szóbeli vizsgára a félév közben kiadott tételekből.

A tanulás környezete:

tanterem és külső helyszín

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

Értékelés módja:

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

Az órai jelenlét rendszeressége és minősége. A kiadott épületelemzés határidőre való beadása, az órán kiadott szempontok érvényesítése a szövegben. A beadandóban a tartalmi mellett, nyelvi, stilisztikai és tipográfiai szempontok is fontosak. és A félévzáró vizsgán vagy prezentáción egyedül vagy csapatban számot ad a félév során szerzett tudásáról, egy adott témában saját mini-kutatást végezve tágítja az órán elhangzottak alapján felépített tudását. A prezentáció tartalma mellett annak megvalósítása és formai minősége is az értékelés része.

Az érdemjegy kiszámítása

Órai aktív jelenlét: 30%, félévközi leadandó: 30%, félév végi vizsga vagy prezentáció: 40%
A három közül bármelyik rész elégtelenül teljesül, nem adható érdemjegy.

Alapvető építészettörténeti irodalom:

- Szentkirályi Zoltán, Détsky Mihály: Az építészet rövid története. Terc, Budapest, 2013.
- Jöckle, Clemens–Kerstjens, Christopher: Építészeti stílusok az ókortól napjainkig. Terc, Budapest, 2001.
- Höcker, Christoph: Építészet. Kossuth Kiadó, Budapest, 2003.
- Nikolaus Pevsner: Az európai építészet története. Corvina, Budapest, 1974.
- Wilfried Koch: Az európai építőművészet az ókortól napjainkig. Magyar Könyvklub, Budapest, 1997.
- Kostof, Spiro: A History of Architecture. Oxford University Press, 1995.
- Watkin, David: A History of Western Architecture. Laurence King Publishing, 2000.
- Cragoe, Carol Davidson: Hogyan értelmezzük az épületeket? Scolar, Budapest, 2009.
- Gerő László: Építészeti Stílusok. Többféle kiadás
- Bonta János: Modern Építészet 1911–2000. Terc, Budapest, 2002.
- Sisa József, Dora Wiebenson (szerk.): Magyarország építészetének története. Vince Kiadó, Budapest, 1998

Tematikus, magyarul elérhető irodalom (kronológikus sorrendben):

- Jantzen, Hans: A francia gótikus székesegyházak. Corvina, Budapest, 1989.
- Duby, George: A katedrálisok kora. Gondolat, Budapest, 1984.
- Wittkower, Rudolf: A humanizmus korának építészeti elvei. Gondolat, Budapest, 1986.
- Hajnóczi Gábor: Andrea Palladio. Corvina, Budapest, 1979.
- Szentkirályi Zoltán: Válogatott építészettörténeti és elméleti tanulmányok. (szerk.: Maróty Katalin), Budapest, Terc, 2006.
- Wagner, Otto: Írások, tervek, épületek. (szerk.: Kerégyártó Béla). Terc, Budapest, 2012.
- Loos, Adolf: Ornament és nevelés. (szerk.: Kerégyártó Béla). Terc, Budapest, 2004.
- Le Corbusier: Új építészet felé. Corvina, Budapest, 1981.
- Mumford, Lewis: A város a történelemben. Gondolat, Budapest, 1985.
- Gropius, Walter: Apolló a demokráciában. Corvina, Budapest, 1981.
- Venturi, Robert: Összetettség és ellentmondás az építészetben. Corvina, Budapest, 1986.
- Kerégyártó Béla: A mérhető és mérhetetlen – Építészeti írások a huszadik századból. Typotex, Budapest, 2004.
- Meggyesi Tamás: A 20. század urbanisztikájának útvesztői. Terc, Budapest, 2005.

Egyéb információk:**Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:****Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:**

E-mail-es egyeztetés alapján.